

Torsby tätort 2050

Fördjupad översiktsplan för Torsby tätort
Bilaga 3. Bebyggelseutveckling

Bild 1. Vy över Torsby tätort.

Samtliga foton i det här dokumentet tillhör Torsby kommun

Innehållsförteckning

Bakgrund och inledning	4
Torsby centrum och stråket längs järnvägen (1870-1940)	4
Gamla Kajsheden (1950-tal)	6
Bergsäng (1950-tal med inslag av 1930- och 40-tal).....	7
Skaftvägen.....	8
Kvarteret Bofinken, Vävaregatan - Vitsandsvägen (1950-tal)	9
Fågelsången (äldre bebyggelse fram till 1960-tal)	9
Begebygvägen - Idottsvägen	9
Idrottsvägen - Järnvägsgatan	11
Alstigen (1970-tal)	13
Fågelvägen och Villagatan (1950-tal).....	13
Kvarteret Triangeln och kvarteret Åsen (1950-tal).....	14
Kvarteret Alen och bostadsområdet Aspen (1970-tal & 1980-tal)	15
Löfstigen.....	15
Barrstigen	15
Aspen	16
Kollsberg (1950–1960-tal)	16
Del av Holländergatan	16
Kv. Gammelkyrkan m.fl.	18

Kv. Kilen (1960-tal)	19
Kajsheden (1970-tal)	19
Brunnsdalen (1960-tal)	21
Skärvägen-Nyängsvägen (1970-tal)	23
Framgårdsvägen (1970-tal)	23
Sundbergsåsen och Brånåsvägen (1970-tal)	24
Ria (1980-tal)	25
Oleby (1970-tal)	26

Bakgrund och inledning

I arbetet med den fördjupade översiktsplanen har en översiktlig inventering av bostadsområden i Torsby och Oleby genomförts. Inventeringen bottnar inte i antikvarisk kompetens. Den är gjord på kvartersnivå och baserad på information om byggnadsår, fotodokumentation med mera. Syftet har varit att skapa en förståelse kring tätortens framväxt och översiktligt identifiera bostadsområden och bebyggelse som anses vara representativ för en viss tidsepok.

Många av områdena har successivt byggts ut över en längre tid och förtätats, varpå det har varit svårt att kategorisera in dessa i ett särskilt årtionde. Detta gäller särskilt områden som tillkommit före 1960. Många av husen har också målats om, fått nya fönster eller på annat sätt byggts om och till genom åren vilket gör att det ursprungliga utseendet gått förlorat.

De flesta områden har kategoriserats utifrån ett årtionde när majoriteten av husen är byggda. Områdena med den äldsta bebyggelsen har ett spann från 1870–1940-talet, då det utgör den tidiga utvecklingen av tätorten och bebyggelsen varierar tidsmässigt inom det spannet. Inom varje utpekat område finns naturligtvis också mer sentida och modernare byggnader, likväl som äldre bebyggelse, men där de huvudsakliga karaktärsdragen ändå bedömts till ett visst årtionde utifrån husens byggnadsår.

För denna bedömning har enbart sammanhållen bostadsbebyggelse uppförd före 1990 tagits med. Verksamheter och industrier har inte bedömts inom ramen för detta.

För de centrala delarna av Torsby tätort har en byggnadsinventering utförts av Värmlands museum och i den pekas särskilt värdefulla byggnader, samt byggnader med visst värde ut och beskrivs utförligt. I den inventeringen finns såväl bostäder som verksamheter med.

Torsby centrum och stråket längs järnvägen (1870-1940)

Torsby tätort växte fram från Gamla torget, som byggdes 1870 och hit flyttades flera av de byggnaderna som omringar torget. En del av bebyggelsen runt torget är därför äldre än 1870, men fick sin nuvarande plats från 1870 och framåt. Torsby tätort byggdes sedan ut enligt ett klassiskt rutnätssystem med utgångspunkt från Gamla torget. Utöver de centrala delarna av Torsby tätort återfinns även kluster av äldre bebyggelse längs med tidiga kommunikationsstråk så som Fryksdalsbanan (färdigbyggd 1916), Håksheden och Östmarksvägen.

Bild 2. Hus på Östmarksvägen

Bild 3. Äldre bebyggelse Bergebyvägen.

Bild 4. Några av byggnader runt Gamla torget.

Gamla Kajsheden (1950-tal)

Vid gamla Kajsheden gick vägen till Östmark innan den fick en ny lokalisering vid Östmarkskorset. I gamla Kajsheden, söder om väg 947 återfinns därför också en del äldre bebyggelse, inklusive det gamla sjukhuset. Området har successivt förtätats med enstaka byggnader under 40-, 50-, 60- och 70-talet vilket ger området ett brokigt utseende och svårt att kategorisera. Majoriteten av bostäderna här är dock uppförda under 1950-talet, varför det fått klassningen 1950-tal.

Bild 5. Äldre bebyggelse längs väg 947, Gamla Kajhea

Bergsäng (1950-tal med inslag av 1930- och 40-tal)

I området Bergsäng utgörs bostadsbebyggelsen av en dominerande andel 1950-talsbebyggelse. Det finns ett stråk i norra delen av Bergsäng närmast järnvägen som hör till den äldre bebyggelsen i Torsby, samt området vid Skaftvägen som har typisk 1970-talsbebyggelse.

Mellan Olebyvägen och Rönnallén domineras området av enkla, rektangulära enplansvillor med källare, med stående träpanel och flacka sadeltak. De flesta husen är uppförda under första halvan av 1950-talet, men byggnadsstilen liknar snarare 1940-tal. Det finns även några suterränghus med putsad fasad. På Bergsängsvägen och Bryggarevägen är de flesta bostadshusen uppförda under 1930-talet och är typiska småstugor i 1,5 plan med stående träpanel och sadeltak och dessa ingår i kategorin för den äldsta bebyggelsen.

Bild 6. Bebyggelse på Ängsvägen, Bergsäng.

Längs Dahlbergsvägen och Parkvägen är bebyggelsen mer blandad och är svårare att placera in i en typisk tidsålder, men de flesta är uppförda under den senare delen av 1950-talet med fasad av puts-, tegel eller stående träpanel.

Bild 7. Bebyggelse på Dahlbergsvägen, Bergsäng.

Skaftvägen

På Skaftvägen i Bergsäng ligger ett område där samtliga villor är uppförda under 1970-talet. Samtliga hus är terränganpassade och har källare eller souterräng. Villorna har sadeltak, murade fasader i mexitegel och gavelspetsar i träpanel i rött eller brunt, samt ytterdörrar med sidoljus och garage som sitter ihop med bostaden.

Bild 8. 1970-talsbebyggelse på Skaftvägen, Bergsäng.

Kvarteret Bofinken, Vävaregatan - Vitsandsvägen (1950-tal)

I detta bostadsområde är majoriteten av husen uppförda i slutet av 1940- och början av 1950-talet, vilket präglas av en byggnadsstil av mindre villor med branta tak. Fasaderna är putsade eller har stående träpanel. Husen är terränganpassade med källare.

Bild 9. Villor på Vävaregatan.

Fågelsången (äldre bebyggelse fram till 1960-tal)

Fågelsången har utvecklats över tid. Den äldsta bebyggelsen återfinns närmast järnvägen, längs Bergebyvägen och är uppförd under 1920- och 1930-talen och den bebyggelsen räknas in i det gamla Torsby och stråket längs järnvägen.

Begebygvägen - Idrottsvägen

På andra sidan av Bergebyvägen fram till Idrottsvägen präglas bebyggelsen av främst 1 eller 1,5-plansvillor i puts, tegel eller träpanel uppförda främst under 1950-talet. På östra sidan av Idrottsvägen, fram till Skogsvägen finns fem enplansvillor utan källare i rött tegel med stående träpanel på övre gaveln samt partier av träpanel under samtliga fönster. Samtliga villor har indragna garage i träpanel.

Bild 10. Röda villor i träpanel vid Skallebyvägen.

Bild 11. Östra sidan av Idrottsvägen med villor i rött tegel.

Idrottsvägen - Järnvägsgatan

Från båda sidorna av Idrottsvägen fram till Järnvägsgatan präglas istället bebyggelsen av en kvardröjande 1950-talsstil byggda under 1960-talet, med främst 1-planshus med källare, samt något enstaka 1,5-planshus. Fasadmaterialet består främst av rött tegel eller stående träpanel. Inom detta område i Fågelsången finns även radhuslägenheter med hyresrätter. På Tallstigen finns villor i rött tegel uppförda under 1960-talet.

Bild 12. Villor i rött tegel på Furuvägen.

På Björkstigen och Tallstigen finns fyra längor med radhuslägenheter uppförda 1963 med låglutande pulpettak klädda i papp, fasadskivor samt partier av liggande rödmålad träpanel. Baksidorna har uteplats och stora sammanhängande fönsterpartier, där det under dessa stora fönsterpartier finns ett parti med blåmålad plåt som efterliknar stående träpanel.

Bild 13. Radhuslägenheter på Björkstigen.

På bilden nedan syns en av de sammanlagt fem längor med radhuslägenheter som finns på Fågelsångsvägen. Samtliga är uppförda 1965 och har fasad i gult tegel med gul, liggande träpanel på husens långsidor samt vid garageportarna. Taken är sadeltak med rött plåttak. Garagelängorna är vidbyggda på huset och även de har fasad i gult tegel samt liggande gul träpanel.

Bild 14. Radhuslägenheter på Fågelsångsvägen.

Alstigen (1970-tal)

Radhuslängorna i Fågelsången möter hyreshusen vid Alstigen vid Järvägsgatan. Hyreshusen i Alstigen är uppförda under 1973. De har en fasad i vitt mexitegel, där några av husen har grönmålade balkonger i trä, medan andra har röda balkonger. Samtliga balkonger och uteplatser är indragna i fasaden och har vitmålad liggande träpanel runt balkongdörren. Takfot och gavelspets på samtliga hyreshus har rödmålad, liggande träpanel.

Bild 15. Hyreshus i Alstigen.

Fågelvägen och Villagatan (1950-tal)

I anslutning till idrottsplatsen vid Björnevi finns ett område med bostäder med varierande byggnadsår, men där majoriteten av bostäderna ändå är uppförda under 1950-talet. Bostäderna uppförda under 1950-talet är små 1,5 plans- eller enplansvillor med källare. Fasadmaterialen varierar, det finns såväl tegel, puts och träpanel.

Bild 16. Bebyggelse på Villagatan.

Kvarteret Triangeln och kvarteret Åsen (1950-tal)

I direkt anslutning till sjukhuset finns två kvarter, Triangeln och Åsen som har bostadsbebyggelse primärt uppförd under 1950-talet. Bebyggelsen präglas av små 1–1,5 planshus med källare. Fasadmaterialen varierar, det finns såväl tegel, puts och stående träpanel.

Bild 17. Bebyggelse på Landstormsvägen.

Kvarteret Alen och bostadsområdet Aspen (1970-tal och 1980-tal)

Lövtigen

Bostäderna längs med Lövtigen är samtliga uppförda under 1980-talet och fasaderna består till största del av stående träpanel i främst ljusare kulörer. De flesta är enplanshus utan källare, men det finns även några terränganpassade villor.

Bild 18. Villor på Lövtigen.

Barrstigen

Villorna på Barrstigen är uppförda under senare delen av 1970-talet. Längs denna gata finns tidstypiska 70-talshus i ett plan utan källare med fasader i mexitegel och träpanel eller villor med brant takfall, gavelbalkonger och fasad av stående träpanel.

Bild 19. Villor på Barrstigen.

Aspen

Bostadsområdet Aspen består av flerfamiljshus i två våningar uppförda under 1970-talet. Huskropparna har fasader av gult tegel, rödmålad takfot och gavel i liggande träpanel, mörkbruna fönsterfoder samt indragna balkonger med räcke i grönmålat trä.

Bild 20. Flerfamiljshus i Aspen.

Kollsberg (1950–1960-tal)

Del av Holländergatan

Detta område omfattar de hus som ligger längs med Holländergatan, mellan Altarvägen i norr och Fridhemsvägen i söder samt mellan Kärleksstigen och Holländergatan i väst-östlig riktning.

Området domineras av en typisk 1950-talsbebyggelse med fasader i tegel och puts där de flesta hus har källare eller är byggda i souterräng på grund av de stora höjdskillnader som råder i delar av området, särskilt längs Holländergatan.

Bild 21. Bebyggelse längs Holländergatan söderut.

Bild 22. Bebyggelse på Holländergatan, närmast badplatsen.

Längre söderut i området, vid Kärleksstigen och Fridhemsvägen är bebyggelsen uppförd i början av 1960-talet med en 50-talsetetik med 1,5-plansvillor med kompakt volym och brant takfall. Fasadmaterialen varierar mellan trä och en kombination av mexitegel och trä.

Bild 23. Bebyggelse på Fridhemsvägen.

Kv. Gammelkyrkan m.fl.

Kvarteren Gammelkyrkan, Sjögärdet, Draken och Smeden på Kollsberg har klassats som ett 1960-talsområde. De flesta av husen i detta område är uppförda under 1960-talet och fasadmaterialet varierar, men domineras av tegel, såväl gult som rött. De flesta är enplansvillor med källare, men det finns även vissa terränganpassade hus i delar av området. I kvarteret Draken finns fyra flerbostadshus i gul puts uppförda 1960 som Värmlands museum i sin inventering pekade ut att ha ett visst värde.

Bild 24. Hus längs Sjögatan.

Bild 25. Flerfamiljshusen i Kvarteret Draken.

Kv. Kilen (1960-tal)

Husen som ligger i direkt anslutning till Holmeskolan, sydväst om skolan längs Skolgatan samt Billerudsgatan är uppförda i slutet av 1950-talet samt under 1960-talet. Majoriteten av husen har kvardröjande 50-talsstil. Fasaderna är av tegel eller träpanel av varierande kulör, ett hus är putsat. Av villorna uppförda i tegel har några detaljer i träpanel, så som gavelspetsar samt partier runt fönster. Området består av enplanshus, eller 1,5-planshus med källare.

Bild 26. Villor i kvarteret Kilen.

Kajsheden (1970-tal)

Majoriteten av husen på Kajsheden är uppförda under 1970-talet, men det finns några betydligt äldre hus i området, främst längst norrut på Hagvägen.

Hustyperna varierar enligt 1970-talets tidstypiska stilideal. I området finns såväl låga villor i bungalow-stil i mexitegel eller brunt tegel, med eller utan trädetaljer samt med spröjsade fönster. Det finns även villor i bungalow-stil, men med fasad i stående träpanel i varierande kulörer. En annan vanligt förekommande husmodell är 1,5 plansvillan utan källare med brant takfall och en takfot som kraftigt skjuter ut från fasadliv med gavelbalkonger. Dessa villor är främst uppförda i träpanel.

I området finns flera enplansvillor med murade fasader i framförallt mexitegel, gavelspetsar i träpanel och med sammanhängande fönsterpartier på långsidan. I området finns även enplansvillor i allmogromantik med stående träpanel, vita knutbrädor och fönsterfoder samt en förstukvist med räcke i trä.

Bild 27. Bebyggelse på Åkervägen, Kajshe.

Bild 28. Villor på Åkervägen.

Brunnsdalen (1960-tal)

Brunnsdalen täcker in området från Coop i norr till där Nyängsvägen börjar i söder. Området präglas av villor uppförda under framförallt senare delen av 1960-talet. Stilen på husen varierar från terränganpassade villor med en kvardröjande 50-talsstil i rött tegel, mexitegel med träpanel på gavelspetsar och runt fönsterpartier samt källarlösa enplansvillor i träpanel. Många av husen är dock terränganpassade, antingen i souterräng eller med källare, då det finns relativt stora höjdskillnader i området.

Bild 29. Villor längs med Brunnsdalsvägen.

Bild 30. Bebyggelse längs Berggårdsvägen.

Centralt i området, längs Berggårdsvägen, finns också flerfamiljshus med hyresrätter fördelade på tre huskroppar uppförda 1969. De har fasader i mexitegel och har detaljer i såväl stående som liggande träpanel målade i brunt och ljust blått runt balkonger och fönster. Fönsterfoder och bågar är målade i ljusblått och fasaderna har stora fönsterpartier längs med långsidorna. Gavelspetsarna är i stående träpanel målade i ljus kulör.

Bild 31. Flerfamiljshus på Berggårdsvägen.

Längs Skärvägen bredvid flerfamiljshuset, finns en länga med 12 kedjehus uppförda 1970. De är sammankopplade med garage och entré med skärmtak. De har flacka sadeltak, fasader i mexitegel och gavelspetsar i liggande träpanel. Garagen har stående träpanel. Samtliga hus har en liten trädgård mot gatan bredvid uppfarten, samt trädgård på baksidan.

Bild 32. Kedjehus på Skärvägen.

Skärvägen-Nyängsvägen (1970-tal)

Från Skärvägen och söderut till och med Nyängsvägen är bebyggelsen till största del uppförd under 1970-talet och i området finns flertalet tidstypiska hus från detta årtionde. Många har mexitegel som fasadmateriäl, med detaljer i träpanel i varierande kulör. Liksom i Brunnsdalen är många av husen terränganpassade.

Bild 33. Terränganpassade villor på Nyängsvägen.

Framgårdsvägen (1970-tal)

I detta område är samtliga hus uppförda mellan 1973 och 1976 och är ett mycket tidstypiskt 1970-talsområde vad gäller hustyper. Samtliga är enplanshus med eller utan källare och vissa är terränganpassade med mindre souterräng-våning. Fasadmaterialen består till största del av tegel eller mexitegel med vissa partier med träpanel målade i mörkare kulör. Några av husen har genomgått fasadförändringar i form av byte av färg på såväl panel som tegel till vitt. Några av villorna har fasad av stående lockpanel, och där varierar färgskalan relativt mycket. Det finns även några hus i bungalow-stil.

Tidstypiska detaljer på husen är tak av betongpannor och vidbyggda något indragna garage. Ytterdörren är antingen något indragen i fasadliv och/eller har en enklare trapp i betong eller sten. Entréerna saknar tak.

Bild 34. Bebyggelse på Framgårdsvägen.

Sundbergsåsen och Brånåsvägen (1970-tal)

I detta område är majoriteten av bebyggelsen från mitten av 1970-talet. Det är en relativt brokig sammansättning av hus, med tidstypiska hustyper som domineras av mexitegel i kombination med målad träpanel som fasadmateriäl. Det finns även några timmerhus. De flesta är enplanshus, med eller utan källare och en del av villorna är även terränganpassade då delar av området är relativt kuperat.

Bild 35. Villor på Brånåsvägen.

Ria (1980-tal)

Detta område är uppbyggt främst i början av 1980-talet med företrädesvis enplanshus utan källare i allmogерomantisk stil, alternativt 1,5-plansvillor med branta sadeltak. Det finns även vinkelhus med valmade tak. Samtliga har stående träpanel i varierande färg med flacka sadeltak samt förstukvist med räcke i trä. Många av husen har småspröjsade fönster.

Bild 36. Villor på Båtåsvägen.

Inom området finns några äldre gårdar bevarade, som ger en bild av hur glest befolkat detta område var före 1980. Inom området finns också ett antal hus uppförda under 1990-talet, men med samma typ av byggnadsstil som de uppförda under 1980-talet.

Bild 37. Äldre hus på Båtåsvägen.

I Ria återfinns också tre större samlingar med flerfamiljshus som alla uppfördes 1982. Två av grupperna med hus är placerade på Båtåsvägen/ Risätervägen och den tredje gruppen av hus på östra sidan av Risätervägen.

Bild 38. Flerfamiljshus på Båtåsvägen.

Oleby (1970-tal)

Oleby har växt fram under flera årtionden, främst sedan järnvägen kom dit i början av 1900-talet. Det innebär att bebyggelsen varierar utifrån olika tidsepoker. Den äldsta bebyggelsen återfinns längs med Stationsvägen samt i närheten av skolan. Den stora förtätningen i Oleby skedde under 1970-talet och majoriteten av husen är därför från det årtiondet. De flesta villorna från 1970-talet är enplanshus, men det finns också 1,5-planshus med brant sadeltak, samt några bungalow-inspirerade villor. Fasaderna består av mexitegel, tegel eller träpanel.

Bild 39. Villor på Barlastvägen, Oleby.

Bild 40. Villor på Matrosvägen, Oleby.